

Kirjoittamisen luomisprosessi fiktiossa

Inventio Robert Olen Butlerin YouTube-videoilla

Antti Angervo

Kirjallisuuden kandidaatintutkielma

Taiteiden ja kulttuurin laitos

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2016

Ohjaaja: Risto Niemi-Pynttari

Opponentti: Veera Mietola

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Luominen	2
2.1 Luomisprosessi	4
2.2 Kirjoittamisen luomisprosessin teorioita	5
2.3 Inventio	7
3 Kirjoittamisen tutkiminen	8
3.1 Videot kirjoittamisen tutkimuskohteena	10
3.2 Butlerin YouTube-videot	11
3.3 Butlerin kirjoittamisen ideologia	12
4 Butlerin videoiden analysoiminen	13
4.1 Luomisprosessin näkyminen	14
4.1.1 Henkilöhahmojen luonti	16
4.1.2 Tapahtumapaikkojen luonti	19
4.1.3 Tekstin työstäminen	22
4.2 Inventio Butlerin tekstissä	25
5 Päätäntö	27
Lähteet	29

1 Johdanto

Kandityössäni tutkin Robert Olen Butlerin kirjoitusprosessia. Butler on Pulitzer palkittu kirjailija ja entinen näyttelijä, joka on videoinut kirjoittamisprosessiaan syksyllä 2001. Videot on ladattu YouTubeen 2012 FloridaState kanavalle ”*Inside Creative Writing*” nimellä. Tarkoitukseni on tutkia Butlerin kirjoittamisprosessia, nimenomaan kirjoittamisen luomisprosessia, ja siinä esiintyvää inventiota. Olen rajannut aineistokseni kolme ensimmäistä videota aineiston laajuuden vuoksi.

Kirjoitusprosessia on tutkittu aikaisemmin. Kirjoittamisprosessista on jo huomioitu tietyt asiat, kuten tietyt periaatteet kirjoittamisprosessin kululle: ideointi, työstäminen ja kuinka ne limittyvät toisiinsa. Kirjoittamisen luomista on kuitenkin tutkittu enemmän faktakirjoittamisen kautta. Butler kirjoittaa fiktiivistä novellia, joten kirjoituksen aihe eroaa aikaisemmista tutkimuksista. Tarkoitukseni on huomioida tämä tutkimuksessani, ja tutkia kirjoittamisen luomisprosessia fiktion kirjoittamisen kautta. Tämä tekee tutkimuksestani erilaisen aikaisempiin tutkimuksiini verrattuna ja antaa uuden näkökulman aiheeseen.

Butler selostaa paljon videoidensa aikana tekemistään, luomisprosessinsa kulkua, omia metodejaan ja sanojen käyttöä. Jokainen kohta kirjoittamisprosessista on tallennettu useiden kameroiden kautta alusta loppuun saakka. Butlerin videoilla kirjoittama novelli perustuu tositahtumiin miehestä, joka kuoli lentokoneonnettomuuden jälkeen. Videot ovat kuvattu syksyllä 2001, ja samana vuonna tapahtui syyskuun 11. päivän terroriteot Yhdysvalloissa. Ei ole tiedossa, kuinka paljon tämä terroriteko on vaikuttanut Butlerin aiheen valintaan, mutta Butler on kuvannut kirjoittamisensa marraskuun aikana.

Kirjoittamisen tutkimus ja luomisprosessi ovat mielenkiintoinen aihe itselleni. Minua kiinnostaa miten luomisprosessi toimii, ja kuinka se näkyy kirjoittajan työssä. Luomisprosessia tutkimalla voidaan päästä lähemmäs ymmärrystä ihmisen luovasta työstä, sen rajoista ja mahdollisuuksista. Koen siksi aiheen kiinnostavaksi myös lukijalle, sekä antavan jonkinlaisen kontribuution tieteelliseen keskusteluun luomisprosessin aiheeseen. Teoriaosuuden lähdekirjallisuutena ovat luovuudesta, luomisprosessista ja kirjoittamisen luomisprosessia käsittelevät teoriakirjat.

Tutkimukseni painottuu hyvin paljon omiin havaintoihini. Butlerin videoita ei ole tutkittu aikaisemmin, ja fiktion kirjoitusprosessin havainnointi on myös pitkälti tutkimatonta aluetta. Yhdessä nämä antavat tutkimukselleni haasteen.

2 Luominen

Luominen sanana voi tuntua arkipäiväiseltä ja itsestään selvältä: joku voi viitata luoneensa uuden reseptin, joku taas voi sanoa luoneensa uuden arkistointimenetelmän kirjoilleen. Sanakirjassa luominen määritellään jonkin uuden luomisena (Weiner 2000, 8). Sanan ensiesiintyminen voidaan sijoittaa 1800-luvun loppupuolelle, jolloin luovuus (creativity) sanaa käytettiin ensimmäistä kertaa Adolfus William Wardin *History of Dramatic English Literature* kirjassa (Weiner 2000, 89). Tästä huolimatta kesti vuosia ennen kuin luominen tuli arkipäivän kieleen. Sanakirjoihin kyseinen sana tuli vasta toisen maailmansodan jälkeen 1950-luvulla (Sawyer 2012, 19). Luominen saapui englannin kielen sanastoon alun perin latinankielisestä sanasta *creatio* tai *creatus*, jotka tarkoittavat tekemistä (to make) tai kasvamista (to grow) (Weiner 2000, 8).

Luominen on siis melko tuore lisäys sanastoon, vaikka sitä käytetään nykyään melko usein. Käsitteen tarkempi tarkastelu on aiheellista tutkimukseni kannalta, sillä kirjoittamiseen liitettävä luomisprosessin selittäminen vaatii luomisen tarkastelua ja määrittelyä. Ymmärtämällä käsitettä voidaan myöhemmin paremmin ymmärtää, miksi luomisprosessille on erilaisia selityksiä.

Vaikka luominen on sanana melko tuore lisäys, niin sen merkitys on ollut sama läpi historian: jonkin uuden luominen. Luomista on kuvattu eri termein eri aikoina. Antiikin ajalta oleva termi *mimesis*, luonnon jäljittely, vastaa lähimmin antiikin ajan luomisprosessin kuvaamista. Tällöin taiteilija pyrki luodessaan jäljittelemään mieleessään olevaa ideaalia kuvaa tekemästään tuotteesta (Shiner 2001, 20). Luonnon jäljittely oli vallitseva teema hyvin pitkään, kunnes 1800-luvun jälkeen siitä siirryttiin itsensä ilmaisuun ja tunteiden kuvaamiseen taiteessa (Weiner 2000, 76–77). Mimesiksen lisäksi luomisesta on käytetty mm. termiä keksiminen (invention), jota käytettiin 1700-luvulla (Shiner 2001, 114). Vaikka luomisen kohteen kuvaus on muuttunut ajan saatteessa, ja siitä puhuttaessa on käytetty eri termejä, niin näillä ei ole ollut vaikutusta luomisen sanan merkitykseen.

Keith Sawyer (2012, 12) käsittelee luomista kirjassaan *Explaining Creativity: The Science of Human Innovation*, ja pyrkii selittämään, mitä luominen on länsimaisessa kulttuurissa. Hänen mukaansa nykypäivän luomisen tutkijat voidaan jakaa kahteen ryhmään: individualistisiin ja sosiokulttuurisiin (Sawyer 2012, 7). Individualistisen tutkimuksen lähestymistapa on tutkia yhtä henkilöä tämän luodessa, ja sosiokulttuurisen tutkimuksen lähestymistapa on tutkia monen luovan henkilön yhteistoimintaa luomisprosessissa (Sawyer 2012, 7–8). Tutkimukseni kytkeytyy lähestymistavaltaan individualistiseen, sillä tarkastelen myöhemmin yhden henkilön kirjoitusprosessia.

Individualistit ja sosiokulttuuristit antavat molemmat oman selityksen luomiselle. Individualistien mukaan luominen on jotain uutta: se on kahden tai useamman, idean tai konseptin yhdistelyä täysin uudella tavalla. Se on jotain konkreettista, jokin uusi idea, joka on tuotu ilmi käsin kosketeltavaan muotoon. Sosiokulttuuristien mukaan luominen on jonkin hyödyllisen tuotteen kehitystä, ja luominen nähdään tuotteen tuottamisena. Tämä uusi tuote on jotain uutta, tarkoituksenmukaista, hyödyllistä tai arvokasta yhteiskunnalliselle ryhmälle. (Sawyer 2012, 7–9.) Luominen nähdään molemmissa jonkin uuden konkreettisen asian luomisena, mitä voidaan havainnoida ja tutkia, mutta ryhmien käsitykset eroavat siinä, mitä lasketaan luomiseksi. Individualistien mukaan luominen on yhden henkilön luomista, kun taas sosiokulttuuristien mukaan luominen on laajempaa, ja sen tulee vaikuttaa yhteiskunnallisesti.

Sosiokulttuurista ja individualistista lähestymistapaa voidaan kutsua myös termeillä ”big C” ja ”little c”. C-kirjain sanoissa viittaa englanninkieliseen sanaa creativity, eli luovuus. Individualistinen luominen on ”little c” ja sosiokulttuurinen ”big C”. Sawyer selittää tarkemmin termien eroja:

Only solutions to extremely difficult problems, or significant works of genius, are recognized as creative. This is sometimes called “big C” Creativity. All creations that satisfy this definition will by default also satisfy the individual or “little c” definition – because any product that is novel to a social group must also be novel to each individual within that group.

(Sawyer 2012, 8.)

On tärkeää huomioida, että on olemassa myös muita jaotteluita luovuudelle näiden kahden lisäksi, mutta ”big C” ja ”little c” ovat yleisemmin käytetyt termit selittämään luovuutta. Tutkimuksessani tarkastelen luontia, joka sijoittuu ”little c” kategoriaan, sillä kyseessä on yhden henkilön kirjoitusprosessin tarkastelua, jolla ei ole näkyviä yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Luominen voidaan siis jakaa kahteen eri ryhmään: yksilölliseen tai yhteisölliseen luovuuteen. Luovuus on lisäksi jonkin uuden luomista, jota voidaan havainnoida ja tutkia. Omassa mielessä oleva idea, jota ei koskaan kerrota tai luoda, ei ole luomista. Luomisprosessia tutkiakseen tutkijoilla on oltava jotain mitä he voivat tutkia ja siksi luovuuden määritelmästä tulee sulkea henkilöiden pään sisälle jäävät ideat, joita ei koskaan ilmaista, ja ideat, joita kukaan muu ei voi nähdä tai ymmärtää (Sawyer 2012, 7). Tutkimuksessani käytän tätä luomisen määrittelyä ja keskityn yksilöllisen luovuuden tarkasteluun.

2.1 Luomisprosessi

Luomisprosessin tarkastelu on aiheellista tutkimukselleni, sillä se linkittyy hyvin paljon kirjoittamisen luomisprosessin vaiheisiin. Edellisessä kappaleessa selvisi, että luominen on jonkin uuden luomista, jota voidaan havainnoida ja tutkia. Luominen ei ole kuitenkaan sama asia kuin luomisprosessi, ja Sawyerin (2012, 87) mukaan luomisprosessilla on olemassa kaksi eri teoriaa: idealisti-teoria (idealist) ja toiminta-teoria (action). Idealistiteoreetikoiden mukaan luomisprosessi on suoritettu henkilön keksittyä idean, ja tällöin ei ole väliä toteutetaanko itse ideaa. Tämä eroaa edeltävän luvun luomisen määrittelystä, jossa todettiin luomisen olevan jonkin konkreettisen asian luomista. Idealistiteoreetikoiden käsitys luovuudesta pohjautuu filosofiseen pohdintaan, mikä selittää heidän käsityksen poikkeavan aikaisemmasta luomisen määrittelystä. Idealisti-teorian kaltaista luomista on mahdotonta tutkia tai havaita, joten en käytä heidän määrittelyään luomiselle tutkimuksessani.

Toiminta-teorian mukaan idean toteuttaminen on oleellinen osa luomisprosessia, ja idean keksiminen ei ole koko luomisprosessi. Toiminta-teoriassa luomisprosessilla on kahdeksan eri vaihetta (Sawyer 2012, 88–90), jotka ovat

- 1) ongelman löytäminen ja muotoilu
- 2) ongelmaan liittyvän informaation hankkiminen
- 3) lisäinformaation hakeminen aiheeseen liittyen
- 4) ajan ottaminen asian hautomiseen (incubation)
- 5) useiden erilaisten ratkaisujen kehittäminen
- 6) ideoiden yhdisteleminen yllättävin tavoin
- 7) parhaiden ideoiden valitseminen käyttämällä asiaankuuluvia kriteereitä
- 8) idean toteuttaminen käyttämällä materiaaleja ja esitysmuotoja.

Sawyer tiivistää kahdeksan vaiheen käytön: ”*The consensus resulting from cognitive psychology is that creativity isn’t a single, unitary mental process. Instead, creativity results from many different mental processes, each associated with one of the eight stages*” (Sawyer 2012, 90). Tämä tarkoittaa, että toiminta-teorian kahdeksan vaihetta eivät tapahdu yksitellen vaan limittäin riippuen tilanteesta. On myös huomioitava, että nämä kahdeksan vaihetta tapahtuvat yleensä ideointivaiheessa.

Sawyer (2012, 90) esittelee ensimmäisen vaiheen yhteydessä, ongelman löytämisessä ja muotoilussa, kaksi erilaista ongelmatyyppiä: hyvin määritelty ongelma (well-defined) ja huonosti määritelty ongelma (ill-defined). Hyvin määritelty ongelma on valmiiksi muotoiltu kysymys, johon on tietty vastaus. Tästä esimerkkinä ovat koulussa olevat matematiikan kokeet, joihin on olemassa

tietty oikea vastaus. Huonosti määriteltyyn ongelmaan törmää arkielämässä, ja ne ovat hankalampi ratkaista: niitä ei voi ratkaista aikaisempien kokemusten perusteella, ongelmaa ei ole hyvin määritelty, ratkaisua ei ole määritelty, ongelmille voi olla useita eri lopputuloksia ja ratkaisuihin voi olla useita erilaisia teitä (Sawyer 2012, 90). Suurin osa luomisesta tapahtuu huonosti määriteltyjen ongelmien parissa, jolloin henkilö joutuu käyttämään luovia ongelmanratkaisutaitoja.

Hautomisen vaihe on hyvin oleellinen osa luomisprosessia, sillä luovat henkilöt tekevät useita eri töitä samanaikaisesti. Samaan aikaan, kun he työskentelevät tietoisesti yhden projektin kanssa, muut projektit ovat haudontatilassa. Ihminen pystyy alitajuntaisesti hautomaan monia projekteja samanaikaisesti, toisin kuin tiedostettu puoli, joka pystyy keskittymään yhteen asiaan kerralla. (Sawyer 2012, 97.)

Sawyerin esittämät toiminta-teorian vaiheet pohjautuvat muiden tutkijoiden samankaltaisiin huomioihin. Esimerkiksi Linda Flower (1989) määrittelee samankaltaiset vaiheet *Problem-Solving Strategies for Writing* kirjassaan. Todd Lubart (2009) esittelee *In Search of the Writer's Creative Process* artikkelissaan Wallasin (1926) neljän vaiheen mallin luomisen prosessille: valmistelu, hautominen (incubation), valaistus (illumination) ja vahvistus (verification) (Lubart 2009,154). Luomisprosessille löytyy monta eri selitystä, mutta toiminta-teoria antaa hyvän yleisen kuvauksen luomisprosessin eri vaiheille ja tarjoaa pohjan ymmärtämään kirjoittamisen luomisprosessia.

2.2 Kirjoittamisen luomisprosessin teorioita

Todd Lubart käsittelee *The Psychology of Creative Writing* kirjassa kirjoittamisen luomisprosessia, ja esittää syyt siihen, miksi kirjoittamisen luomisprosessi tulee erottaa yleisestä luomisprosessista. Esimerkkinä hän tarjoaa sitä, että kirjoittamisen luomisprosessi voi olla erilaista taiteen luomisprosessin kanssa. (Lubart 2009, 161). Kirjoittamisen prosessia tulee täten tarkastella erikseen yleisestä luomisprosessista.

Lubart aloittaa kirjoittamisen prosessin selittämisen lainaten Hayes and Flowersin (1980) kirjoittamisen prosessin mallia, jossa kirjoittamisen luomisluomisprosessi jaetaan kolmeen osioon (Lubart 2009, 151), jotka ovat

- 1) kirjoittamisen suunnittelu
- 2) tekstin tuottaminen
- 3) editointi.

Tätä mallia on täydennetty myöhemmillä tutkimuksilla, mutta malli on toiminut pohjana kirjoittamisen luomisprosessin ymmärtämisessä useassa eri tutkimuksessa. Esimerkiksi Bereiter ja Scaramalian (1987) työssä on kerrottu, että nämä edellä mainitut kirjoittamisen prosessit tapahtuvat kahdella ongelma-alueella: substanssin ja retorisen alueella. *“Knowledge and beliefs are treated in the content space, and intended or actual verbal representations are found in the rhetorical space. The writing process involves a constant movement between the two spaces”* (Lubart 2009, 152). Tällä Bereiter ja Scaramalian pyrkivät selittämään, että kirjoittamisessa tapahtuu jatkuvaa liikettä ideoiden ja toteutuksen välillä.

Hayes (1996) ehdotti uudistetun mallin kirjoittamisen prosessille, jolloin kirjoittamisen prosessi olisi laitettu kokonaisvaltaisempaan malliin, johon kuuluisi reflektio (reflection), tekstin tuottaminen (text production) ja tekstin tulkitseminen (text interpretation). Reflektioon kuuluu suunnittelu, ongelman ratkaisu ja päätösten teko. Tekstin tuottamiseen kuuluu tietoista toimintaa muuttamalla ideoita puhuttuun tai kirjoitettuun muotoon. Tekstin tulkitsemiseen kuuluvat lukeminen, kuuntelu, sisäisten representaatioiden luominen kielellisistä ja graafisista lähteistä, ja tarkastukseen liittyvät toimenpiteet. (Lubart 2009, 152–153.)

Csikszentmihalyi (1996) haastatteli perusteellisesti yhdeksää kirjailijaa, ja havaitsi kirjailijoiden käyttäneen ongelmanratkaisu-mallia luomisprosessissaan (Lubart 2009, 157). Kirjailijat kokivat kirjoittamisessaan jonkun ongelman, ja pyrkivät ratkaisemaan sen keksimällä sille ratkaisun. Kirjailijoiden kohtaamat ongelmat olivat huonosti määriteltyjä (ill defined) ongelmia (Sawyer 2012, 90), jolloin ongelmalla ei ole yhtä oikeaa vastausta tai vastaukseen joutuu käyttämään luovaa toimintaa. Ongelmaratkaisun lisäksi Csikszentmihalyin tutkimuksesta havaittiin kirjailijoiden käyttäneen kirjoittamisen luomisprosessin vaiheita päällekkäin kirjoittamisen aikana, ja kirjailijat aloittivat usein ilmauksesta, muutamasta sanasta tai mielikuvasta, ja kehittivät näitä isommaksi ideaksi. (Lubart 2009, 157–158.)

Csikszentmihalyin jälkeen Doyle (1998) esitteli havaintonsa haastateltuaan viittä nykyaikaista kirjailijaa (Lubart 2009, 158). Doyle väitti, että luova kirjoittaminen alkoi tietyistä tapahtumasta, jolloin kirjailija kohtasi tapahtuman tai keksi lauseen, joka herätti hänessä tunnereaktion. Kirjailija koki, että hänen oli kirjoitettava tunnereaktion aiheuttamasta asiasta. Kirjoittamisen aikana kirjailijan liikkui luomansa maailman ja oikean maailman välillä, tai kuten Doyle nimesi ne ”fiction world” ja ”writing realm” (Lubart 2009, 158–159).

The writing process can thus be described as a constant movement between the fiction world and the writing world. The fiction world is characterized, according to the authors examined, by a passive attitude in which the story unfolds in front of their eyes – – The fiction world seems to involve productive thinking, improvisation, and a lack of reflective, evaluative thought.

(Lubart 2009, 159.)

Tästä voidaan havaita, että kirjoittamisen luomisprosessissa on yhteneviä tekijöitä aikaisemmin esitettyihin luomisprosesseihin, mutta kirjoittamiseen liittyy myös toisia elementtejä. Tunnereaktion kaltainen alkusysäys kirjoittamiselle ja kahden maailman välillä liikkuminen ovat elementtejä, joita ei esiintynyt aikaisemmissa tutkimuksissa. Nämä kaksi aluetta erottavat kirjoittamisen luomisprosessin omaksi alueekseen.

2.3 Inventio

Inventio on klassisen retoriikan termi. Se on latinankielinen sana ja tarkoittaa samanaikaisesti luomista (make up) ja löytämistä (discover) (Miller 2014, 114). J. Hillis Miller kirjoittaa tästä termistä tutkittuaan Joseph Conradin *Nostrómoon* kirjoittamaa alkutekstiä (Author's Note), jossa Conrad kirjoittaa seikkaperäisen selostuksen kirjansa luomisesta. Miller pyrkii inventio-termillä kuvaamaan kirjailijan kykyä tuottaa tunteita lukijalleen kirjoittamalla tekstillään, ja samalla, kuinka teksti itsessään on luotu käyttämällä kirjailijan omia tunteita.

What is remarkable about this sudden shift from lassitude to an intense creativity that lasted for the two years it took Conrad to write *Nostrómo* is that it corresponds not to the story but to the scene. It is the correlate of the textual space within which the story takes place. Even more remarkable is that this scene is both generated by Conrad's creative emotion and at the same time generates that emotion. This happens in an undecidable oscillation that I have named with the antithetical Latin word "inventio." The word means both make up and discover.

(Miller 2014, 114.)

Tässä tutkimuksessani käytän inventio-termiä kuvaamaan Robert Olen Butlerin kirjoittamisprosessin emotionaalista puolta. Emotionaalisella puolella tarkoitan Butlerin samaistumista henkilöhahmoonsa kirjoittamisprosessin aikana, eli kun Butler pyrkii tuntemaan mitä hänen päähenkilönsä mielen sisällä liikkuu. Lisäksi siihen yhdistyy, kuinka Butler käyttää emotionaalisuutta kirjoitusprosessinsa aikana. Inventio-termi kuvaa tätä hyvin, sillä se tarkoittaa samaan aikaan luomista ja löytämistä. Termiin yhdistyy samalla aikaisemmin mainittu Bereiter ja Scaramalian (1987) substanssin ja retorisen alueen välillä liikkuminen (Lubart 2009, 152), koska Butlerin inventio voidaan havaita kirjoittamisprosessissa näiden alueiden väliltä. Substanssilla ja retorisella tarkoitettiin kirjoittamisprosessin vaihetta, kun kirjailija pohtii tekstiään ja kirjoittaa sitä. Butlerin työskentelyn inventiovaihe sijoittuu tälle alueelle, koska eläytyminen on retorisella alueella, mutta sen manifestoituminen menee substanssin alueelle.

3 Kirjoittamisen tutkiminen

Linda Flowers ja John R. Hayes ovat kenties tunnetuimpia kirjoittamisen tutkijoita. 1981 he julkaisivat *A Cognitive Process Theory of Writing* tutkimuksen, jossa he esittelivät teorian sa kirjoittamisen ajatusprosessin kognitiivisesta prosessista. Heidän mallinsa perustui viisivuotiseen tutkimukseen, jossa Flowers ja Hayes käyttivät protokolla-analyysiä, eli ääneenajattelumenetelmää, tutkiakseen mitä kirjailijan päässä liikkuu kirjoittamisen aikana. Tutkimuksessaan he antoivat kirjoitustehtävän, ja pyysivät kirjailijoita sanomaan ääneen ajatuksensa, muistiinpanonsa ja huomionsa, sekä kommentoimaan mitä heidän päässään liikkuu kirjoittamisen aikana. (Flowers & Hayes 2004, 41–44.)

Ääneenajattelumenetelmä soveltui hyvin selvittämään, mitä kirjailijat ajattelivat kirjoittaessaan, sillä Ericsonin ja Simonin (1984, 1993) mukaan ääneenajattelumenetelmä ”*tarkoittaa yksinkertaisemmillaan sitä, että koehenkilö esittää ääneen kaikki ajatuksensa tehtävän alusta sen loppuun*” (Seitamaa-Hakkarainen 22.4.2016). Chin (1997) mukaan ääneenajattelumenetelmän ”*lähtökohtana on ajatus ettei pelkkä tehtäväsuoritusten lopputulos anna riittävästi tietoa ongelmanratkaisusta ja sen edellyttämistä henkisistä prosesseista, vaan tarvitaan tarkempaa tehtävästä suoriutumisen perustana olevien tiedonkäsittelymekanismien ja tietosisältöjen analyysiä*” (Seitamaa-Hakkarainen 22.4.2016). Flowers ja Hayes totesivat ääneenajattelumenetelmän olevan parempi tutkimusmenetelmä tutkimukselle kuin esimerkiksi introspektiivinen analyysi, jossa kirjailija olisi kertonut kirjoittamisesta jälkikäteen. Syyksi he sanoivat, että introspektiivisessä analyysissä on muuttuvia elementtejä, kun taas ääneenajattelumenetelmällä saadaan tarkkoja tapahtumia mitä kirjailijan mielessä liikkuu.

Tutkimuksessa pyydettiin kirjailijoita pidättäytymään analysoimasta omia tekojaan tai itsetutkiskelemaan kirjoittamistaan, vaan heidän tuli vain lausua ääneen ajatuksiaan kuin he puhuisivat itseksensä. (Flowers & Hayes 2004, 43–44.) Robert Olen Butler käyttää ääneenlukumenetelmää videoillaan kertoakseen videon katsojalle kirjoittamisensa kulusta, mutta Butler myös analysoi omia tekojaan, sanojaan ja tekee itsetutkiskelua kirjoittamisestaan puhumalla ajatuksiaan ääneen. Tämä erottaa Butlerin kirjoitusprosessin Flowersin ja Hayesin tutkimuksessa käytetystä mallista, mutta Butlerin työskentelyä havainnoidessa ja analysoidessa voidaan käyttää Flowersin ja Hayesin ja muiden kirjoittamisen tutkijoiden kirjoittamisen prosessin malleja.

Flowersin ja Hayesin tutkimuksessa viitataan Gordon Rohmanin kirjoittamisen vaiheisiin, jotka ovat esikirjoittaminen (Pre-Write), kirjoittaminen (Write) ja uudelleen työstäminen (Re-Write). Flowers ja Hayes toteavat, ettei kirjoittaja käytä tätä mallia lineaarisesti, siirtyen

vaiheesta seuraavaan, vaan pikemminkin vaiheet sekoittuvat keskenään työn aikana. Lisäksi vaiheet kuvaavat vain kirjoittamisessa tuotettua prosessia kirjoittamisessa tapahtuvan prosessin sijaan. Tutkimuksessaan Flowers ja Hayes keskittyivät kirjoittamisessa tapahtuvaan mentaaliseen prosessiin, ja he havaitsivat kirjoittamisessa olevan kolme isoa elementtiä: tehtävän ympäristö (the task environment), kirjailijan pitkäkestoinen muisti (the writer's long-term memory) ja kirjoittamisprosessi (the writing process). (Flowers & Hayes 2004, 42–50.)

The task environment includes all of those things outside the writer's skin, starting with the rhetorical problem or assignment and eventually including the growing text itself. The second element is the writer's long-term memory in which the writer has stored knowledge, not only of the topic, but of the audience and of various writing plans. The third element in our model contains writing processes themselves, specifically the basic process of Planning, Translating, and Reviewing, which are under the control of a Monitor.

(Flowers & Hayes 2004, 44.)

Flowersin ja Hayesin esittämässä mallissa on paljon samankaltaisuuksia kirjoittamisen luomisprosessina teorioita käsittelevän luvun kanssa. Kaikissa malleissa korostetaan sitä, että kirjailija liikkuu eri vaiheiden väleillä, siirtyen vaiheesta vaiheeseen riippuen mitä vaihetta tarvitsee seuraavaksi työssään. Lisäksi Flowersin ja Hayesin tutkimukset perustuvat kirjailijoiden tutkimiseen samoin kuin Csikszentmihalyin (1996) ja Doyleen (1998) tutkimukset (Lubart 2009, 157–158), mutta Flowersin ja Hayesin käyttämä ääneenajattelumenetelmä oli erilainen menetelmä kuin Csikszentmihalyin ja Doyleen käyttämä. Csikszentmihalyin ja Doyleen tutkimuksissa käytettiin introspektiivista analyysiä, jolloin tutkijat haastattelivat kirjailijoita kirjoittamisen tapahduttua, ja tutkimuksen havainnot perustuivat kirjoittajien sanomiin asioihin. Flowersin ja Hayesin tutkimuksen tekee ainutlaatuiseksi heidän käyttämä ääneenajattelumenetelmä, jonka ansiosta saatiin luotettavampi tuloksia kirjailijan työskentelystä.

Flowersin ja Hayesin tekemä tutkimus oli merkittävä kirjoittamisen tutkimisen alalla. Ääneenlukumenetelmän käyttäminen on hyvä tapa saada selville, mitä kirjailija ajattelee kirjoittamisprosessin aikana. Jokainen ajatus, virheet, ongelmat ja ratkaisut ovat nähtävillä kirjoittamista havainnoimalla. Flowers ja Hayes käyttivät kuitenkin tutkimuksessaan varsin keinotekoisia asetelmaa, jossa he asettivat kirjoittajille tehtävän. He antoivat kirjoittajilleen tehtävän kirjoittaa artikkeli omasta työstään ja sanoa ääneen heidän kaikki ajatuksensa nauhurille (Flowers & Hayes 2004, 43–44).

Kyseisellä tutkimusmenetelmällä on ongelmakohtia. Yksi keskeisimmistä ongelmista on tutkimuksessa käytetty nauhuri. Flowers ja Hayes (2004, 34) mainitsevat tutkimuksessaan, että tutkimuksessa käytetty nauhuri oli huomaamaton, mutta he eivät mainitse oliko kyseessä kasettinauhuri vai videokamera. Tutkimuksesta ei käynyt ilmi, oliko kirjailijoilla vaikeuksia

kirjoittaa nauhurin ollessa paikalla, tai tiesivätkö kirjailijat, että heidän puhetta nauhoitetaan. Mikäli kyseessä oli kasettinauhuri, niin silloin tutkimuksesta on jäänyt kokonaan pois kirjailijan elekielen tulkitseminen.

Toisena ongelmakohtana on se, että kirjailijat kirjoittivat tehtäväorientaatioteisesti, eli he pyrkivät ratkaisemaan heille esitellyn ongelman. Kirjoittajat eivät päässeet valitsemaan itse omaa aihettaan, vaan kirjoittivat heille annetuista aiheista. Omavalintaiset tekstit olisivat kenties motivoineet kirjoittajia eri tavalla, mikä olisi näkynyt tuloksissa. Lubart kirjoittaa tästä aiheesta:

The writing process, in general, could be seen as a kind of linguistic problem solving. There were probably some specificities of creative writing that involve the use of certain kinds of thinking that are not necessarily involved much, if at all, in noncreative writing tasks. Of course, all writing may involve a small degree of creative work, unless the writing task involves simply copying an existing text. -- there may be process differences in the ideal sequence of cognitive processes for different tasks, such as writing a short fictional story or writing a novel.

(Lubart 2009, 161.)

Flowersin ja Hayesin tutkimuksesta saatiin tuloksia asiatekstin kaltaisen tekstin tuottamiseen, mutta tämän asetelman takia tutkimuksen kautta ei päästä tarkastelemaan fiktion kaltaisen tekstin tuottamista, jollaista Robert Olen Butler kirjoittaa videoillaan.

3.1 Videot kirjoittamisen tutkimuskohteena

Edellisessä kappaleessa käsiteltiin Flowersin ja Hayesin tutkimusta, kuinka ääneenlukumenetelmää voidaan käyttää kirjoittamisen tutkimisessa, ja mitä ongelmakohtia heidän tutkimuksissaan oli. Keskeisemmäksi kritiikiksi muodostui keinotekoisien asetelman käyttämistä tutkimuksen perustana ja sitä, että tutkimuksesta ei saanut selville, minkälaista nauhuria he käyttivät. Tutkimuksesta ei käynyt ilmi, saivatko tutkijat minkäänlaista visuaalista nauhoitetta kirjoittamisesta, jolla olisi voitu tutkia kirjoittajan elekieltä.

Kirjoittamisen videomuotoinen nauhoittaminen tuo kirjoittamisen tutkimiseen mielenkiintoisia mahdollisuuksia. Se mahdollistaa kirjoittajan elekielen tarkastelun kirjoittamisen aikana, kuin myös mahdollistaa sen, että kirjoittamista voidaan tutkia kirjoittajan omassa työympäristössä sen sijaan, että kirjoittaja tuotaisiin tutkijoiden luomaan keinotekoiseen ympäristöön. Teknologia mahdollistaa nykyään kameroiden asettamisen mihin ympäristöön tahansa. Elekielen tarkastelu voi tuoda lisää kirjoittamisen tutkimiseen auttamalla vastaamaan, miksi kirjailijat tekevät tiettyjä valintoja kirjoittaessaan tekstiään.

Videomuotoisen nauhoittamisen käyttäminen voi olla myös ongelmallista niiden kirjailijoiden kannalta, joilla on jonkin asteinen esiintymiskammo, tai jotka ovat liian tietoisia nauhurin olemassaolosta. Tämä voi aiheuttaa sen, että kirjailijat eivät pysty kirjoittamaan

normaalisti, koska tiedostavat liikaa, että heitä tarkkaillaan. Tästä syystä henkilöiden, jotka osallistuvat kirjoittamisensa videomuotoiseen nauhoittamiseen, pitäisi antaa aikaa totutella työskentelemään kameran edessä. Lisäksi kameroiden tulisi sijoittaa niin, ettei kirjailija enää kiinnittäisi niihin tarpeetonta huomiota. Mikäli ongelmakohdista päästäisiin yli, niin videomuotoinen kirjoittamisen tallentaminen ja tutkiminen ovat mahdollista. Robert Olen Butler teki vapaaehtoisesti videomuotoisen tallennuksen kirjoittamisprosessistaan, ja nämä videot on julkaistu YouTubeessa. Vapaaehtoinen oman kirjoitusprosessin nauhoittaminen on optimaalista kirjoittamisen prosessin tutkimisen kannalta.

3.2 Butlerin YouTube-videot

Robert Olen Butler on kuvannut vuonna 2011 17 videota, jotka on jaettu Florida Staten YouTube-kanavalla. Butler puhuttelee ensimmäisellä videolla katsojiaan ja pyrkii selittämään syitä videoiden luomiseen:

And tonight we're going to do, begin, something umm, rather special I think. I'm going to write over the next, perhaps fifteen sixteen sessions, uu, a new short story, absolutely from scratch. You'll see every comma stroke, every lousy rotten awkward sentence, every blind alley, every bad metaphor. All of the mistakes, all of the difficulties, all of the struggle, uu, with the intransigence of English language as I try to shape and refine and explore, uu, the vision I have for, uu, new story.

(Video 1/puhuu/0:19.)

Butler ei ole kuvannut kirjoittamisprosessiaan omaksi iloksi, vaan toivoo katsojan saavan ymmärtävän paremmin kirjoittamisen luomisprosessia katsomalla Butlerin työskentelyä (Video 1/puhuu/1:19).

Videot ovat kuvattu eri kuvakulmista. Kaksi kamera kuvaa Butleria sivusta. Toinen kuvaa häntä niin, että katsoja ei näe näyttöä, mutta Butler pystyy näkemään kameran kääntäessään päätänsä. Butler käyttää tätä kameraa ajoittain selostaessaan työtään ja puhutellessaan katsojaa. Toinen kamera kuvaa Butleria sivusta niin, että kuvakulmasta näkyy jonkin verran näyttöä, mutta Butlerista näkyy enimmäkseen selkää tai sivuprofiilia. Kolmas kamera kuvaa pelkästään tietokoneen näytön kuvaruutua. Kolmannella videolla selviää, ettei Butler itse ole päättämässä, mitä kuvakulmaa käytetään prosessin aikana. Tämä käy ilmi Butlerin näyttäessä kuvaa yhdelle kameralle ja sanoen ääneen ”*I hope, uu, my, my guys in the control room have shifted to the right camera for that*” (Video 3/puhuu/58:53). Tämän kommentoituaan Butler näyttää kuvaa eri kameroille nopeassa tahdissa, mikä aiheuttaa videolta kuultavaa kaukaista naurua. Tästä on ymmärrettävissä, että kameramiehet ovat toisessa huoneessa valvomassa tapahtumia. Aineistoina toimineista kolmesta ensimmäisestä videosta ei selviä minkälainen vaikutus Butlerilla oli lopulliseen materiaaliin nähden tai oliko hänellä vaikutusta siihen, mitä kamerakulmaa videoiden lopullisessa versiossa käytettiin.

On huomioitava, että Butler on aikaisemmalta ammatiltaan näyttelijä, joten voidaan olettaa, että hän pystyy olemaan luontevasti kameran edessä.

Butler käyttää paljon ääneenajattelumenetelmää eri tavoin kirjoittamisensa aikana. Hän lukee tekstiään ääneen, ja tätä kautta kiinnittää huomiota tekstiinsä eri tavalla kuin pelkästään lukemalla sitä, mikä taas auttaa häntä huomaamaan tekstin ongelmalliset kohdat ja virheet. Lisäksi Butler selittää videoillaan kirjoittamistaan katsojalle, mitä hänen mielessään liikkuu kirjoittamisen aikana ja mitä ikinä hänelle tulee mieleen sanoa sillä hetkellä. Tämä omien päätöksiensä ja mietteiden sanominen ja tarkastelu pelkän kirjoittamisen sijaan erottaa Butlerin työskentelyn Flowersin ja Hayesin tutkimuksesta, jossa tutkijat pyysivät kirjailijoita pidättäytymään analysoimasta omia tekojaan tai itsetutkiskelemaan kirjoittamistaan. Butler käyttää siis ääneenajattelumenetelmää eri tavalla kuin Flowers ja Hayes tutkimuksessaan, mutta tämä eroavuus antaa mahdollisuuden erilaiseen tutkimukseen.

3.3 Butlerin kirjoittamisen ideologia

Robert Olen butler on omien sanojensa mukaan löytänyt oman kirjoittamisen prosessinsa pitkälti yrityksen ja erehdyksen kautta (Arnold, Cook 2010, 55). Janet Burroway kirjoittaa *From where You Dream: The Process of Writing Fiction* (2005, 2) kirjan johdannossa, että Butlerin kirjoittamiseen on vaikuttanut hänen aikaisempi ammatti näyttelijänä, ja että Butler on ottanut vaikutteita Konstantin Stanislavskin näyttelemisen metodista. Stanislavskin metodi pohjautuu näyttelijän fyysiseen valmiuteen rooliinsa, ja että näyttelijän tulee olla emotionaalinen side roolihahmoonsa. Burrowayn mukaan Butler on korvannut fyysisen valmiuden mielikuvituksella, ja kirjoittajan tulee löytää totuus fiktiostaan omasta alitajunnan tiedostamattomasta puolesta. Alitajunnasta ammentaminen ja emotionaalisuuden tunteminen ovat Butlerin kirjoittamisen kulmakiviä.

Butlerin mukaan fiktion kirjoittamiseen on kolme olennaista osaa: fiktion tulee olla ihmiskeskeistä, sen tulee kertoa ihmisten tunteista, ja siinä pitää olla henkilöhahmon kokemaa kaipausta (yearning) (Butler 2005, 39–40). Butler puhuu paljon kaipauksesta videoidensa aikana. Kaipauksella Butler tarkoittaa henkilöhahmon kokemaa suurta tunnetilaa, joka on tultava esille kirjailijan kirjoittaman tekstin alkulauseesta lähtien. Tämä kaipaus tai halu on henkilöhahmon motivaatio tekstissä, tai se voi olla syy, miksi henkilöhahmo ajautuu konfliktiin tekstin aikana. Butler kommentoi, ettei hän kannusta kirjoittamaan, ellei kirjailija ole saanut alitajunnastaan henkilöhahmoa, joka tuntee kaipausta (Butler 2005, 42).

Toinen asia, mitä Butler käyttää kirjoittamisessaan, ja mistä hän puhuu videoillaan, on dreamstorming. Dreamstorming on syvää pohdiskelua ja vapaata assosiaatiota kirjailijan

mietinnässä. Sen aikana mietitään kaikkia mahdollisuuksia, mitä henkilöhahmo voi tehdä, ja mitä hänelle voi tapahtua. Kirjailija ikään kuin katsoo henkilöhahmonsensa liikkumista kirjailijan luomassa mahdollisuuksien maailmassa (Butler 2005, 87). Dreamstorming on verrattavissa flow'n kaltaiseen tilaan, ”jossa ihminen on niin syventynyt toimintaansa, että mikään muu ei tunnu merkitsevän mitään” (Csikszentmihalyi 2005, 19). Butler käyttää eri tekniikoita päästäkseen dreamstorming tilaansa, kuten musiikin kuuntelemista, tai kirjoittamista heti herättyään (Butler 2005, 27). Jälkimmäistä tekniikkaa Butler ei käytä videoillaan, sillä hän kirjoittaa videoillaan työhuoneessaan työpäivänsä jälkeen. Videolla Butler mainitsee vaihtaneensa toivelit jalkaansa, ja että hän kirjoittaa normaalisti kotonaan, mutta videoiden tallentamisen takia hän kirjoittaa työhuoneessaan (Video 1/puhuu/23:13).

Butler käyttää muita apukeinoja kirjoittamisessa, mutta kaipaus ja dreamstorming ovat keskeisiä hänen käyttämistään termeistä. Butler käyttää varsin tunnepitoista tapaa lähestyä kirjoittamista, jota voidaan kutsua inventioksi. Butler itse ei käytä inventiota kuvatessaan kirjoittamistaan, mutta inventio kuvaa hyvin Butlerin ideologiaa. Tunteiden tuottaminen niin lukijalle kuin kirjailijalle on keskeistä Butlerin prosessille. Butler (2005,15) kirjoittaa, että fiktiossa on viisi tapaa tuntea tai kokea emootioita: kehonsisäiset reaktiot kuten sydämen lyönti, kehon signaalit kuten kasvojen ilme, takauma tai tulevaisuuteen sijoittuva hetki, ja mikä ärsyke tai tunne on vahvimmin henkilöhahmossa kuuloisena hetkenä. Esimerkkinä viimeisestä on, kun henkilöhahmo kuvailee kipua tuntiessaan kipua, tai mihin henkilöhahmo kiinnittää huomiota tekstissä. Tämä on hyvä esimerkki kuvaamaan Butlerin näkemystä emotionaalisen kirjoittamisen tärkeydestä. Emotionaalisuuden kokeminen tekstissä on keskeistä, jota ilman ei tulisi edes kirjoittaa.

4 Butlerin videoiden analysoiminen

Tähän tutkimukseen on käytetty kolmea ensimmäistä videota Robert Olen Butlerin 17:sta videosta. Videosta on keskitytty tarkastelemaan itse kirjoitusprosessia. Toisen videon ja kolmannen videon lopussa Butler vastaa hänelle lähetettyihin kysymyksiin, mutta nämä osiot videoista eivät olleet tutkimuksessa mukana. Syynä siihen on, että kyseisissä kohdissa ei ollut varsinaista kirjoittamista mitä voitaisiin tarkastella.

Butlerin videoilta on otettu viittauksia. Osa viittauksista on videoilla nähtävää hänen kirjoittamaansa tekstiä, ja osa viittauksista on Butlerin videoiden aikana sanomia asioita. Nämä ovat eroteltuna viittauksissa niin, että Butlerin tuottaman tekstin osat on merkitty viittauksen loppuun sulkeiden sisälle ”kirjoittaa” sanalla, ja Butlerin puheisuus on merkitty ”puhuu” sanalla. Lisäksi

”kirjoittaa” tai ”puhuu” sanaa ennen on merkitty, mikä video on kyseessä, ja sanojen jälkeen on merkitty videon ajallinen kohta, jolloin kyseinen viittaus alkaa. Esimerkkinä (Video 1/kirjoittaa/10:00) tai (Video 1/puhuu/10:00). Butlerin tekstistä on otettu katkelmia, jotka on merkitty erikseen laatikoihin. Kyseiset laatikot on otsikoitu kuvastamaan sitä, onko tekstikatkelma otettu ennen, kesken vai jälkeen Butlerin työstettyä katkelmaa. Tekstin sisään laitettut lainaukset on merkitty kursivilla helpottamaan tekstin lukua.

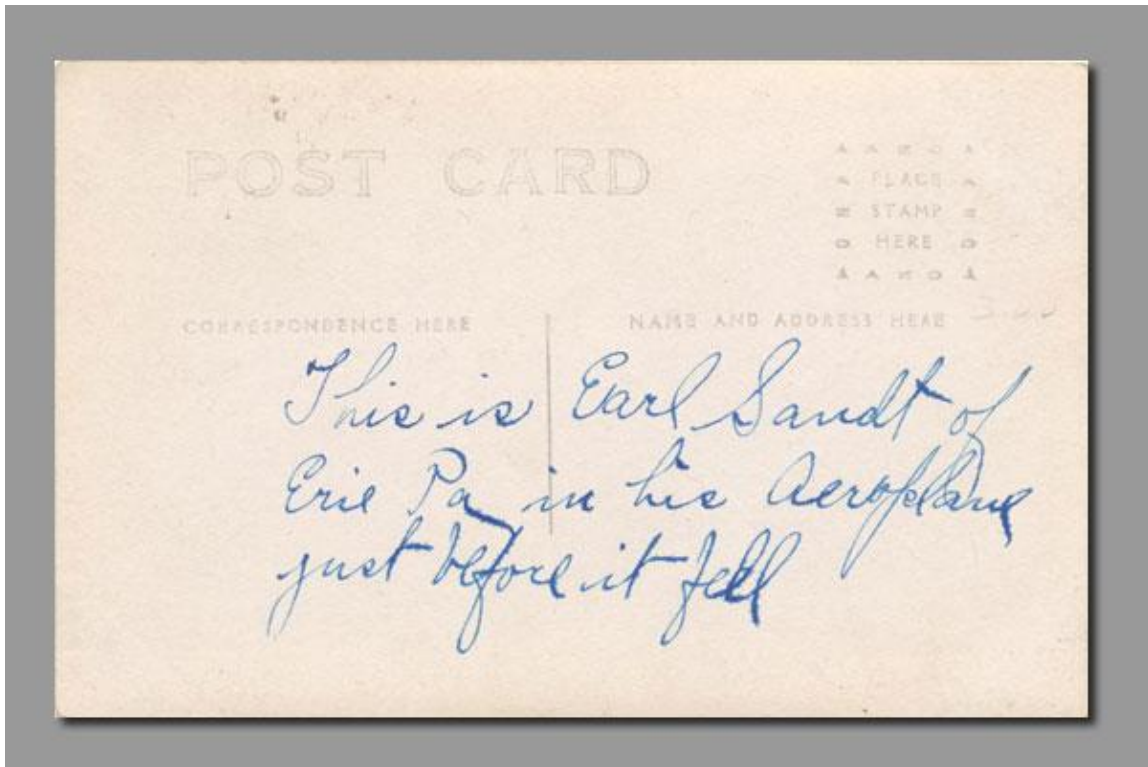
Butlerin kirjoittamisprosessista on tarkasteltu hänen puhumista ja kirjoittamista. Butlerin elekieli on jäänyt tutkimuksesta pois tutkimuksen rajaamisen vuoksi. Analyysin kohteena on Butlerin luomisprosessi, kuinka se näkyy videoilla Butlerin puheen ja kirjoittamisen kautta, ja kuinka inventio näkyy videoilla.

4.1 Luomisprosessin näkyminen

Robert Olen Butlerin kirjoittamisprosessi lähtee käyntiin hänen valitessaan kirjoitukselleen aihetta. Aiheen valinnan apuna Butler käyttää erilaisia postikortteja, joita hän esittelee ensimmäisellä videolla (Video 1/puhuu/4:05). Hän selostaa videolla, kuinka hän on kerännyt erilaisia postikortteja, ja kuinka ne inspiroivat häntä kirjoittamaan tarinoita niiden pohjalta. Butler on päättänyt kirjoittaa videoilla kirjoittamansa tekstin yhden postikortin inspiroimana, ja hän valitsee usean postikortin joukosta sellaisen, jossa vanhanaikainen kaksitasoinen lentokone lentää puitten yläpuolella siipi rikkoutuneena. Postikortin takana on maininta lentokoneen lentäjästä ja kuvan lentokoneesta.

(Wilson, Mindy. The Georgian Review Blog. Viitattu 30.05.2016.)

(Orig. Jeff. Orig Media. Viitattu 30.5.2016.)

Butler selostaa videollaan, että kortin valintaan johtaneena syynä on, että kortti puhutteli häntä emotionaalisella tasolla (Video 1, puhuu, 5:03).

Tekstin aiheen lopulliseen valintaan johti tietoiset ja emotionaaliset päätökset. Butler oli tehnyt selväksi, että hän valitsee tekstinsä inspiraatioksi jonkun valitsemistaan postikorteista, mutta lopullinen päätös aiheen valintaan tapahtui emotionaalisella tasolla. Luomisprosessin teoriaa katsomalla voidaan huomata, että tämä aiheen valintaprosessi menee ongelman löytämisen ja muotoilun vaiheeseen. Butler on luonut oman ongelmansa antamalla itselleen erilaisia kirjoittamisen aiheita, joista hän tekee lopulta lopullisen valinnan. Butler mainitsee aiheen valitsemisen jälkeen, ettei hän vielä tiedä minkälainen hänen tekstistään muodostuu (Video 1/puhuu/7:15). Ainoa asia minkä Butler tietää on, että hänellä postikortin tarjoama informaatio lentokoneesta ja henkilöstä nimeltä Earl Sandt. Butlerilla on siis kasassa kirjoittamisensa alussa ainakin kaksi henkilöahmoa, kuvan lentokoneen ohjaaja Earl Sandt ja kuvan ottanut henkilö, sekä yksi tapahtumapaikka.

Butlerin luomisprosessia voidaan tarkkailla kolmelta eri kannalta: henkilöahmojen, tapahtumapaikkojen ja tekstin työstämisen kannalta. Syynä tähän on, että nämä ovat kolme teemaa, jotka toistuvat Butlerin videoilla. Postikortin valinta ja sen vaikutukset Butlerin luomisprosessiin oli merkittävä, ja joka näkyy myös henkilöahmojen ja tapahtumapaikkojen luonnissa.

4.1.1 Henkilöhahmojen luonti

Robert Olen Butlerin videoilta käy ilmi, ettei henkilöhahmoa luoda yhdeltä istumalta, vaan se on pitkäjänteisen työskentelyn tulos, mitä voidaan tarkastella usealta videolta. Valitsemastaan postikortista Butler on saanut lentokoneen lentäjän nimen, muttei pidä häntä tekstin päähenkilönä. Lentäjän sijaan Butler päättää, että kuvan ottanut henkilö on hänen tekstinsä päähenkilön, vaikka hänellä ei ole tiedossa vielä tiedossa mitään tietoa kyseisestä henkilöstä, ei edes hänen nimeä. Päähenkilön nimen puuttuminen ja sen syyt voidaan nähdä toisen videon selostuksesta.

The narrator has remained nameless so far. I'm hearing his voice, and that's all what's important for me right now. I do not independently seek out until its time, until I need it, the other details of his life. His name for example. He would not call his son by name here, or would he? We may yet learn the narrator's name. Obviously this is not the moment.

(Video 2/puhuu/41:00.)

Selostaessaan henkilöhahmonsia nimettömyyttä yllä olevassa katkelmassa Butler pitää aluksi silmiään kiinni. Voidaan olettaa, että hän tekee tämän sulkeakseen pois ympäröivät mahdolliset häiriötekijät, ja keskittyäkseen kuuntelemaan henkilöhahmoaan. Kommentti avaa Butlerin henkilöhahmon luomisprosessia. Hän aloittaa henkilöhahmon luomisen jostain kiintopisteestä kuten nimestä, jonka jälkeen Butler lähtee työstämään henkilöhahmoaan tämän yhden kiintopisteen avulla. Tämä metodi ei ole ainoastaan Butlerin käyttämä, sillä Csikszentmihalyin (1996) tutkimukseen osallistuneiden kirjailijoiden havaittiin käyttäneen samanlaista työskentelymetodia (Lubart 2009, 157–158).

Yksi Butlerin kiintopiste henkilöhahmon luonnissa on Earl Sandtin nimi, jonka hän saa videossa esitellystä postikortin kirjoituksesta (Video 2/puhuu/12:05). Butlerin tehdessä taustatutkimusta postikortissa mainitusta Earl Sandtista, hänelle selvisi Sandtin olleen oikea henkilö ja kuolleen lentokoneonnettomuuden jälkeisissä tapahtumissa. Butlerin ei tarvinnut keksiä Sandt hahmoa alusta, vaan hän perusti tekstin hahmon historiallisesti olemassa olleeseen henkilöön. Tämän ansiosta hänellä oli alusta lähtien tiedossa muutama asia Earl Sandt hahmosta: nimi ja kuolintapa. Earl Sandt on ensimmäisiltä videoilta ainoa henkilöhahmo, jonka nimen Butler tietää alusta lähtien.

Butlerin oma prosessi henkilöhahmojen nimeämiselle ja luomiselle on orgaaninen, ja se tapahtuu tarinan edetessä ja henkilöhahmon tunteiden kautta. Jälkimmäisestä Butler antaa esimerkin selostaessaan, miksi päähenkilö käyttää toistuvasti Earl Sandtin nimeä eräässä tekstin osassa. Tämä kohta esiintyy tekstissä siinä vaiheessa, kun Earl Sandtin lentokone on syöksynyt maahan ja päähenkilö lohduttaa lastaan. Butlerin mukaan päähenkilö pyrkii loitontamaan mielestään Earl Sandtin kuolemaa ja siihen liittyviä tapahtumia, kun hän käyttää Earl Sandtin koko

nimeä. ”*The narrator’s is very conscious of Earl Sandt and his name. He’s holding on to the name as if it’s a gesture of avoidance of the fact that the man is dead. In a sense*” (Video 2/puhuu/42:09).

Butler näkee henkilöahmojen nimien ja muun informaation syntyvän henkilöahmojen tuntemien tarpeiden kautta. Tämän tarpeen voidaan nähdä olevan syynä siihen, miksi päähenkilö sanoo ensimmäisen kerran poikansa nimen. ”*Yes. He speaks his son’s name for the first time in the very moment when he’s feeling he is feeling very vulnerable*” (Video 2/puhuu/49:14). Samasta videokatkelmasta on havaittavissa Butlerin jatkuva pyrkimys olla päähenkilönsä pään sisällä, ja tuntea ja ajatella samat asiat kuin hänen luomansa henkilö. Tätä kautta Butler pystyy jäsentämään tekstiänsä ja päättämään, missä vaiheessa paljastetaan mitään asioita henkilöahmoista. Emotionaalisuus on siis yksi keskeinen osa Butlerin luomisprosessia, ja tähän kuuluu, niin henkilöahmon kokemat tunteet ja niihin samaistuminen kuin myös Butlerin omat tunteet.

Butler muuttaa hahmojensa toimintaa editointivaiheessa, jolloin voi olla vaikutuksia myös hahmon piirteisiin. Tästä esimerkkinä on Butlerin tekemä muutos päähenkilön toimintaan. Butlerin kirjoittaman tekstin tapahtuma-aikana on sunnuntai, ja päähenkilö on mennyt kirkkoon kaadettuaan sitä ennen puun aikaisin aamulla samana päivänä (Video 3/puhuu/10:55).

And I suddenly feel as if our narrator here would not have lifted his axe on a Sunday. I’m not sure that he is a very religious man, but at least in custom at least he would give over the morning to going to church.

(Video 3/puhuu/11:19.)

Butler on siis kirjoittanut alkuperäisen tekstikappaleen edellisenä päivänä, mutta kokee sen virheelliseksi. Tästä syystä hän tekee pienen muutoksen tekstiin ja muuttaa puun kaatamisen tapahtuma-aikaa.

Ennen:	Jälkeen:
not the dead sugar maple, forty foot high, I had felled only this morning in our yard.	not the dead sugar maple, forty foot high, I had felled yesterday in our yard.

(Video 3/kirjoittaa/11:52.)

Esimerkki osoittaa jo muutamaan sanaan tehdyn muutoksen vaikutuksen tekstiin ja henkilöahmoon. Mikäli teksti olisi jätetty alkuperäiseen muotoonsa, niin henkilöahmosta olisi saanut erilaisen käsityksen. Kenties lukija olisi ymmärtänyt hahmon välittäneen enemmän maallisista asioista kuin kirkkoon menosta tai kenties lukija ei olisi huomannut ollenkaan tätä kohtaa ja sen merkitystä. Tämänkaltaisista yksittäisestä lauseesta lukija ei vielä saa Butlerin mielessään tavoittelemaa mielikuvaa henkilöahmosta, mutta tällaiset kohdat auttavat lukijaa ja

kirjoittajaa ymmärtämään minkälainen henkilöahmo on kyseessä ja millainen henkilöahmosta on muotoutumassa.

Henkilöahmon kehittäminen ja muut tekstin tarkennukset, kuten tapahtuma-aikojen tarkentaminen tekstissä, ovat Butlerille tarpeen, sillä hän kommentoi olleensa hieman hukassa päähenkilönsä kanssa. ”*You may know from last night, that this was not a place that I felt comfortable with yet. I was feeling our narrator, but I was not yet able to put... hear his voice about this issue*” (Video 3/puhuu/15:39). Videoista näkee, kuinka henkilöahmon luonti saattaa olla kovankin työn takana. Kolmannessa videossa esiteltä kirjoittamisprosessi alkaa Butlerin työstäessä kappaletta, jonka hän on todennut vääränlaiseksi. Kyseinen kappale käsittelee Earl Sandtin pelastusyritystä lentokoneen hylystä. Kyseistä kohtaa muokataan runsaasti: lauseet muokkautuvat, osia poistetaan ja tilalle kirjoitetaan uutta materiaalia. Edellisenä päivänä kirjoitettu viimeinen kappale poistetaan kokonaan (Video 3/kirjoittaa/18:22). Muutosten jälkeen videolta kuuluu syvä hengitys ja kamera kuvaa koneen näyttöä, jolla ei tapahdu mitään hetkeen. Tauko keskeytyy kirjoittajan sanoihin:

I don't umm (tauko), I don't feel him moving now. Last night at the end I assumed he would move forward and now I feel like I was trying to impose that, somehow. At least it wasn't right, I did not understand yet. He doesn't understand either, because he feels himself slow and stop as if he's detached from the act.

(Video 3/puhuu/18:42.)

Editointivaiheen kautta Butler pystyy tarkentamaan otettaan henkilöahmostaan. Virheelliset toiminnot poistetaan, ja samalla terävöitetään henkilöahmon kuvaa Butlerille itselleen ja lukijalle. Kyseinen vaihe auttaa yllä olevan lainauksen jälkeistä kirjoittamisprosessia, sillä siitä eteenpäin uutta tekstiä alkaa muodostua hiljalleen. Butler kommentoi myöhemmin henkilöahmoaan kaipaus-termin (yearning) avulla. ”*This narrator has, I think, a very deep and complex yearning, and it comes out in every tiny detail*” (Video 3/puhuu/32:10). Tämä katkelma kertoo, että Butler on päässyt sisälle henkilöahmoonsa, ja ymmärtää nyt paremmin henkilöahmoaan.

Videoilta käy ilmi, kuinka Butler eläytyy henkilöahmonsansa pään sisälle. Toisinaan hänellä on vaikeuksia selittää ajatuksiaan, sillä ne eivät ole vielä täysin muovautuneita. ”*I'm fee... I'm f... I'm... I'm... I have the wind in my mind now. I say my mind; you know what I mean. My unconscious or dream space, this, my, my focus is on the wind. That had um... well*” (Video 3/puhuu/25:47). Katkelmassa näkyvän hapuilevan puheenvuoron jälkeen Butler jatkaa kirjoittamista. Hänen keskittymisensä on enemmän hänen henkilöahmonsansa sisällä, jotta hän pystyisi artikuloimaan ajatuksiaan tarkemmin. Hän ei jatka sanomaansa irtonaista lausetta, vaan jatkaa kirjoittamista hitaasti. On selvää, että hän on tarinan imussa, mutta yrittää löytää luomalleen tilanteelle seuraavaa tapahtumaa. Tässä vaiheessa on nähtävissä Sawyerin (2012, 90–91)

mainitsema luova ongelmanratkaisu. Butler yrittää löytää ratkaisua ongelmalleen, eli vastausta siihen miten hän jatkaa tarinaa siihen pisteeseen, missä hän nyt kulkee ajatuksissaan.

Vasta kolmannella videolla Butler päättää nimetä päähenkilönsä. Kyseinen nimeäminen johtuu tapahtumapaikan muutoksesta, jolloin tutustutaan ensimmäistä kertaa päähenkilön vaimoon.

You know it's funny, I'm calling him the narrator and so forth, I have his son's name Matthew and I wanna, I think it maybe time because his wife is imminent. It's probably time to umm, identify him. He's a church goer, I don't think him, he does not feel highly religious to me.

(Video 3/puhuu/54:00.)

Tämän sanottuaan Butler artikuloi hetken ajatuksiaan ääneen koskien juuri ajatustensa sanomista ääneen ja niiden analysoimista. Tovin kuluttua hän palaa päähenkilönsä nimeämisen pariin.

But he feels now, with, we see him in church. I mean we see him going to church, he's in his Sunday clothes, he's got his son. I think, I think he's a prosperous man, I think he's in business and, umm, I really do sound like this, one of these psychic guys, but I think his name is Paul. It's a nice steady solid biblical name, new testament. He's named his son Matthew, I think he is Paul. So let's call him Paul now.

(Video 3/puhuu/55:45.)

Päähenkilöhahmon nimeäminen tapahtuu lopulta siinä kohtaa tekstissä, kun Butler tuntee sen tiedon olevan oleellista tekstille ja hänelle itselleen. Henkilöhahmon nimeämisessä Butler käyttää kirjoittamaansa tekstiä ja omia tunteitaan. Butler on jättänyt itselleen aikaa hautoa, millainen päähenkilö on, minkä ansiosta hän pystyy lopulta nimeämään päähenkilönsä.

4.1.2 Tapahtumapaikkojen luonti

Henkilöhahmojen luomista käsittelevässä luvussa pystyttiin havaitsemaan, että Robert Olen Butler käyttää luomisprosessissaan varsin orgaanista tapahtumakerrontaa, jolloin tekstin henkilöiden tietoja luodaan ja muokataan kirjoittamisprosessin edetessä. Butlerin tapahtumapaikkojen luomisessa on nähtävissä hieman erilaista työskentelyä, jota voidaan tarkastella kirjoittamisprosessia havainnoimalla. Kolmessa ensimmäisessä videossa voidaan nähdä kaksi tapahtumapaikkaa: alkutilanteen lentokoneonnettomuuden paikka ja ympäristö, sekä kolmannella videolla esitellyn päähenkilön talon. Tekstissä mainitaan myös muita tapahtumapaikkoja, kuten kirkko, mutta tekstissä ei ole varsinaisia tapahtumia, jotka sijoittuisivat näihin paikkoihin.

Ensimmäisellä videolla, jossa Butler aloittaa kirjoittamisprosessin, esiteltiin postikortti. Kyseisen postikortin kuvassa näkyy vanhanaikainen lentokone, joka lentää puitten yläpuolella siipi rikkoutuneena. Tämä kuva kiehtoi Butleria, ja hän päätti valita sen tekstinsä inspiraatioksi. Butlerin tekstin alkupuolen tapahtumat sijoittuvat niitylle, jossa ihmiset katselevat

lentokoneen lentoa. Myöhemmin tekstissä siirrytään aukioon, jonne Earl Sandt, lentokoneen lentäjä, on tehnyt pakkolaskun. Butler avaa syitä ensimmäisen tapahtumapaikan valintaan. ”*But at the moment, he seems to want to tell the full story of the fall first. And I think maybe that’s the right thing*” (Video 1/puhuu/1:04:53). Lainauksesta on nähtävissä se, että tämän tapahtumapaikan valitsemiseen vaikuttavat Butlerin kokemat päähenkilön tunteet. Koska Butler kokee tekstin kertojan haluavan selittää lentokoneonnettomuudesta, niin teksti alkaa siitä.

Päähenkilön tunteet eivät kuitenkaan ole ainoat syyt, jotka ovat vaikuttaneet tapahtumapaikan muovautumiseen. Postikortissa on nähtävissä muutama puu lentokoneen alapuolella, ja tämä on varmasti vaikuttanut Butlerin päätökseen sijoittaa tekstinsä lentokoneonnettomuus metsän läheisyyteen. Päätökseen on nähtävästi myös vaikuttanut Butlerin tekemä taustatutkimus postikortissa kuvatusta tapahtumasta. Butlerille selvisi melko nopeasti lentäjän, Earl Sandtin, oikea kohtalo. ”*He landed in a garden, but his plane fell on him and broke his leg. He survived the fall, but the break was a compound fracture and tetanus got into his blood stream*” (Video 1/puhuu/18:00). Butler kommentoi kirjoittavansa fiktiota eikä välttämättä anna todellisten tapahtumien määrätä, mitä hän kirjoittaa (Video 1/puhuu/18:26). Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteivät historialliset faktat vaikuta Butlerin päätöksiin. Esimerkiksi Earl Sandtin taustatutkimus näyttää vaikuttaneen Butlerin tekstin tapahtumapaikan geografiseen lokaatioon.

He’s from Erie Pennsylvania but this could be anywhere if he’s barnstorming. But let’s start with looking, and I’ve got Rand McNally Road Atlas here. I wanna just look at the lay of the land in Pennsylvania, umm, around Erie, because he could well have been barnstorming near home. [...] And I’m looking for visions of, and I say visions advisedly here. Another thing I have to tell my student’s frequently is that works of art are sensual objects, and my process, and even as it’s going on now, I’m getting very concrete sense based images of the man who spoke these words. And I wanna see the sensual lay of the ground here, and southeast of Erie here is the Allegheny natural forest.

(Video 1/puhuu/21:10.)

Taustatutkimus näyttää auttaneen Butleria hahmottamaan tekstinsä tapahtumapaikkaa. On kuitenkin mainittava, ettei tekstin ensimmäistä tapahtumapaikkaa nimetä kolmella ensimmäisellä videolla, joten jää epäselväksi, sijoittuvatko tekstin tapahtumat Alleghenyn kansallispuistoon. Voidaan kuitenkin esittää, että ensimmäiseen tapahtumapaikkaan ovat vaikuttaneet postikortin kuva, taustatutkimus ja Butlerin kokema tunne päähenkilönsä tarpeesta kertoa lentokoneonnettomuudesta.

Tekstin toisena tapahtumapaikkana on päähenkilön koti, jonne siirrytään tapahtumapaikan ja -ajan muutoksen jälkeen. Butler selostaa tätä muutosta tekstissään alla olevassa katkelmassa, jossa hän vertaa tekstissä tapahtuvaa muutosta elokuvatermeistä tutuilla käsitteillä. Butlerin mukaan on tärkeä miettiä mihin hän sijoittaa päähenkilön tekstiinsä, ja kuinka kirjoittajan kokemat päähenkilön tunteet tulevat vaikuttamaan tähän päätökseen.

It's a, a moment like this when you have to focus on that, because this is like making a cut in film. You change the scene, you cut from one shot to another, and this cut then requires some directorial consideration. Do I put him in the house, in the street approaching the house? After finding the house, then that will come into play eventually in some form perhaps, probably. But you don't want to fall in love with it now and start to describe the house unless it's the right frame of mind. And even as I say these things I'm thinking that, I'm not thinking, I'm feeling, that the house itself he is returning to would be something that would catch his focus. It's the antitheses of the plane, the fragile thing in the air, that new kind of death. So let me, let me work that out.

(Video 3/puhuu/1:03:03.)

Videosta voidaan havaita, että yllä oleva Butlerin selostus on jaaritteleva. Hän ei ole nähtävästi vielä päässyt ajatuksessaan johtopäätökseen, vaan selostaa tajunnanvirtaansa. Katkelman lopusta on havaittavissa ajatuksen huipentuma, jolloin hänelle selkeytyy uuden tapahtumapaikan miljöö tai ainakin, millainen sen tulisi olla. Butler haluaa luoda kontrastin uuden paikan ja lentokoneonnettomuuden paikan välille, mikä yhdessä päähenkilön tunteiden kokemisen kanssa auttaa häntä luomaan uuden tapahtumapaikan, ja kuinka hän kuvailee sitä tekstissään.

Tämä ei ole ainoa asia, jota Butler pohtii suunnitellessaan uutta tapahtumapaikkaa. Butler ei valitse umpimähkään päähenkilönsä taloa, vaan miettii tätä asiaa päähenkilönsä kautta. Tämä on nähtävissä hänen puhuessaan päähenkilöstä, jolloin hän sanoo ”*He feels pretty solid*” (Video 3/puhuu/53:30). ”*Paul's house. (tauko) He feels solid*” (Video 3/puhuu/56:25). Butler toistaa lyhyen ajan sisällä päähenkilönsä kuvauksen. Tapahtumien välillä on tapahtunut päähenkilön nimeäminen, joten voi olla luontevaa ajatella, että Butler tässä kohtaa vain muistuttaa itselleen päähenkilön luonteenpiirteen. Kohdista on kuitenkin havaittavissa Butlerin tarve etsiä tapahtumapaikkaa päähenkilönsä kautta. Hän kysyy tällä tavalla itseltään, millainen talo päähenkilöllä voisi olla, ja etsii tapahtumapaikkaa tätä näkökulmaa käyttäen. Tämä on nähtävissä, kun Butler tekee taustatutkimusta päähenkilön mahdollisesta talosta. Hän käyttää tähän kirjaa, joka käsittelee talojen arkkitehtuuria 1870-luvusta lähtien (Video 3/puhuu/56:34). Osiin taloista Butler antaa humoristisia kommentteja kuten ”*High Victorian Gothic, God no*” (Video 3/puhuu/56:52), kunnes löytää lopulta talon kuvan, joka puhuttelee häntä:

Now this is more like it. I just turned the page and then found Georgian Revival. And suddenly I think I see his home. Something like it. With clipped roofs and dormers, Palladian windows and clapboard siding. Very solid and simple and steady.

(Video 3/puhuu/58:15.)

Päähenkilön talo löytyy lopulta päähenkilön kuvauksen kautta. On hyvä mainita Butlerin kommentoineen, kuinka hän on käyttänyt erästä talomallia muutamassa kirjassaan, muttei koe sitä taloa tämän tekstin päähenkilön taloksi. Talon valintaan on vaikuttanut eniten päähenkilön kuvaus vankkuudesta (solid), ja Butlerin tunteet siitä, millainen talo sopii eniten päähenkilön kaltaiselle hahmolle.

Molemmat tapahtumapaikat ovat muuttumattomia tekstissä.

Lentokoneonnettomuuden paikka ei muutu yhtäkkiä metsästä kaupungiksi, ja talon tyyli säilyy sellaisena, miksi Butler on sen valinnut. Nämä kohdat paljastavat Butlerin luomisprosessista sen, että tietoisesti tehdyt valinnat, jotka perustuvat Butlerin tunteisiin, ovat hyvin konkreettisia tekstissä. Henkilöhahmojen suhteen voidaan havaita pientä haparointia ja henkilöhahmoon tutustumista tekstin kirjoittamisen myötä, mutta tapahtumapaikat ovat tekstin sisäiset raamit, jotka säilyvät ja joiden sisälle tapahtumat sijoittuvat.

4.1.3 Tekstin työstäminen

Henkilöhahmojen ja tapahtumapaikkojen luonnin lisäksi Butlerin videoilta voidaan seurata hänen työskentelyä ja tekstin työstämistä. Henkilöhahmojen ja tapahtumapaikkojen luonnissa nousi esille henkilöhahmokeskeinen kirjoittaminen, mikä näkyy myös osittain Butlerin tekstin työstämisessä. Tekstin työstäminen on oma osionsa Butlerin luomisprosessissa, minkä takia sitä käsitellään tässä luvussa erikseen.

Butlerin työskentelystä on havaittavissa paljon tekstin työstämistä. Tämä voi tapahtua ääneenajattelumenetelmän kautta, jolloin hän puhuu ääneen kirjoittamansa tekstin. Tekstin ääneenluku auttaa Butleria kiinnittämään huomiota tekstiinsä eri tavalla kuin että hän vain lukisi sitä hiljaa itsekseen, ja sen avulla hän huomaa tekstin ongelmakohtia ja korjailee niitä huomattuaan ne. Tästä esimerkkinä on kolmannella videolla havaittava kohta, jolloin Butler on unohtanut, että hänen työstämässään tekstikatkelmassa on päähenkilön lisäksi muita hahmoja. Hän huomaa tämän asian lukiessaan tekstiään ääneen ja keskeyttää ääneenluvun korjatakseen tekstin ongelman. ”*Aaa. There were others running too*” (Video 3/puhuu/28:33).

Ongelman huomattuaan Butler muokkaa tekstiään ottamaan huomioon paremmin muut henkilöhahmot. Vasemmanpuoleisesta lainauksesta käy ilmi, että Butler on kyllä kirjoittanut tekstiinsä muita henkilöhahmoja, mutta hän oli unohtanut heidät.

Ennen:	Jälkeen:
But he was a man, flesh and blood, and he was lying broken ahead of me, but there were others to help him. I hesitated still and I turned away.	But he was a man, flesh and blood, and he was lying broken ahead of me, but there were others to help him. The ones ahead and others now, rushing past me. I hesitated still, and then I turned away.

(Video 3/kirjoittaa/28:47.)

Oikeanpuoleiseen lainaukseen on lisätty lause ”*The ones ahead and others now, rushing past me*” (Video 3/kirjoittaa/28:47). Lisätty lause auttaa ymmärtämään päähenkilön katkelmassa kokemaan

epäröintiä, ja syventää henkilöhahmon kuvaa. Katkelmasta käy ilmi, ettei päähenkilö ole sellainen ihminen, joka juoksee joukkion ensimmäisenä auttamaan. Sen sijaan huomattuaan, että paikalla on jo auttajia, ja lisää oli tulossa, niin päähenkilö epäröi ja kääntyy ympäri. Butler kommentoi tätä muutosta sanomalla, että yllä oleva tekstin muutos toi mielenkiintoisen pienen hetken kirjoitukseen, mutta samalla Butler tiedostaa, ettei hän vielä välttämättä tiedä miten muutos vaikuttaa häneen tekstiin. *“I realized I had some... unaccounted for guys in the forest there. And umm... it lead to a, I think, a nice little moment, we’ll see if it’s nice in a minute”* (Video 3/puhuu/29:11).

Virheiden korjauksen lisäksi tekstin työstämisestä voidaan havainnoida tietoista pyrkimystä tekstin parantamiseen. Tämä voidaan nähdä alla olevasta esimerkki lauseista, jotka ovat samasta kohdasta tekstiä ennen ja jälkeen Butlerin tekemiä muutoksia.

Ennen:	Keskeneräinen:	Jälkeen:
crumpled up ahead us and beginning to burn.	crumpled up ahead of us and beginning to burn.	crumpled up ahead and beginning to burn.

(Video 3/kirjoittaa/29:44.)

Vasemmanpuoleisin lainaus kuvastaa tekstiä ennen Butlerin tekemiä muutoksia. Keskimäinen ja oikeanpuoleinen, keskeneräinen ja jälkeen, ovat Butlerin tekemät muutokset, joita hän kommentoi ääneen videoilla. Keskimäinen katkelma sitoo päähenkilöä muihin paikalla oleviin hahmoihin ”of us” (meistä) sanoilla, ja tekee päähenkilöstä osaksi muita henkilöhahmoja. Oikeanpuoleinen katkelma taas erottaa päähenkilön muista, sillä tässä katkelmassa ei ole mainintaa muista henkilöhahmoista. Butler pohtii, kumpi katkelmista sopii paremmin tekstiin.

My choices are ”then we broke into a clearing and the aero plane was crumpled up ahead of us and beginning to burn” or ”then we broke into a clearing and the aero plane was crumpled up ahead and beginning to burn”. In another words: In his voice, in this moment, in his sensibility. Is he, does he need that extra touch of connection to the others or is this a moment when now he is beginning to feel alone.

(Video 3/puhuu/34:16.)

Hän päätyy jälkimmäiseen vaihtoehtoon ja puhuu samalla valintansa syitä. Butlerin selostuksesta on havaittavissa hänen henkilökeskeinen kerronta, ja kuinka kahdella sanalla voi olla suuri vaikutus tekstiin. *”I think this is the way it should be. He’s ready to pull back a little bit, he’s, I think, feeling, shortly more so, feeling glad there were some guys up a head of him. He’s beginning to detach himself from this, which is the gesture that’s about to happen”* (Video 3/puhuu/35:28). Päähenkilön erottaminen muista henkilöhahmoista lentokoneturma kohtauksessa auttaa kuvastamaan

päähenkilön tunnetilaa henkilöhahmon rikastamisen lisäksi. Päähenkilö on irrottautumassa lentokoneturman tilanteesta, ja siksi Butler päätyy poistamaan ”of us” kohdan tekstistä.

Butler kommentoi, että pienet muutokset, kuten pitääkö vai poistaako ”of us” sanat tekstissä, voivat olla turhauttavia tilanteita. Tällaiset kohdat ovat kuitenkin tärkeitä hänelle, sillä Butlerin tulee työstää tekstiään paremmaksi, jotta hän voi luoda uusia tilanteita niihin pohjautuen.

These little decisions will make you go crazy in times like this. And it’s true, I’ve mentioned this before, it’s true that many writers will drop, just let those little decisions go until later. For me, I need to get these sentences right in order to a head. The fullness of each sentence now is, in a way, shapes what the next sentence will be. And I start to make too many approximations as I go then things just get rougher and rougher. Because the basis for any future decisions is undermined for me by the present approximations. So I need to deal with this.

(Video 3/puhuu/30:03.)

Butler puhuu tämän sanottuaan siitä, kuinka jokainen sana on tärkeä, sillä se näkyy henkilöhahmon kaipauksessa (yearning). ”This narrator has, I think, a very deep and complex yearning, and it comes out in every tiny detail” (Video 3/puhuu/32:10). Butlerille tekstin työstäminen on tekstin tarkentamista. Mikäli hän ei tee itselleen selväksi mitä tekstissä tapahtuu mahdollisimman tarkasti, niin hän ei pysty ymmärtämään henkilöhahmoaan. Tekstin työstäminen on siis samalla henkilöhahmon kuvan tarkentamista Butlerille.

Butler puhuu siitä, kuinka hänen kirjoitustyyliinsä, nimenomaan pilkkujen käyttö ensimmäisellä kirjoituskerralla, on asia minkä hän tekee tietoisesti. Hän käyttää niitä tarpeeksi kielipillisesti, eli ei välttämättä sataprosenttisesti oikein, mutta hänelle pilkut auttavat kuvastamaan kirjoituksen emotionaalista rytmiä. ”These markers of punctuation – – reflect the rhythm of an even content of emotions of the inner self – –” (Video 3/puhuu/38:36). Butler antaa pilkun käytöstä esimerkin (Video 3/puhuu/40:03).

Ennen:	Jälkeen:
I was behind several of the men and we were in our Sunday clothes, we had left our churches this morning and – –.	I was behind several of the men and we were in our Sunday clothes. We had left our churches this morning and – –.

(Video 3/kirjoittaa/40:18.)

Muutos on hetkellinen, mutta jolla Butler pyrkii tuomaan esimerkin argumenttiinsa. Lisättyään pilkun sijaan pisteen oikean puoleiseen lauseeseen hän sanoo ”That is very calm, I mean this is, this is calm. He is already achieved calmness here and he is only striving for it and the comma, the run on sentence belies or interprets, spins, his impulse to, to speak of common place things in the midst of this tragedy” (Video 3/puhuu/40:30). Piste ei siis sovi tekstin tuolloiseen tunnelmaan. Päähenkilö on emotionaalisesti järkyttynyt, eikä ole vielä löytänyt rauhallisuuden tunnetta. Butler tuo

käyttämiensä arkipäiväisten sanojen kautta, ja pilkun käytön kautta, lukijalle selväksi päähenkilön sisäisen mielentilan.

Butlerin työskentelystä huomataan myös toinen esimerkki, jolloin hän pyrkii tuomaan pilkun käytöllä tietyn merkityksen tekstiin.

Ennen:	Jälkeen:
I had barely seen him, from afar, only briefly.	I had seen him only from afar, only briefly.

(Video 3/kirjoittaa/36:25.)

Muutoksen syyksi hän antaa seuraavan selityksen: ”*The declaration is not ‘I had seen him’ it is ‘I had seen him only from a far, only briefly’*” (Video 3/puhuu/36:55). Vasemmanpuoleinen lause painottaa, että päähenkilö on nähnyt Earl Sandt henkilöhaamon vain vilaukselta. Oikeanpuoleinen lause taas painottaa, että päähenkilö on nähnyt Earl Sandtin kaukaa ja vain hetkellisesti. Pilkun käyttö auttaa Butleria painottamaan tekstistä tiettyjä kohtia.

Tekstin muokkaaminen on täysin normaalia editointiprosessia kirjoitusprosessissa. Pilkun muuttamisen lisäksi Butlerin tekstin työstämisestä voidaan nähdä myös tilanteita, jolloin hän poistaa kokonaisia katkelmia tai kappaleita (Video 3/kirjoittaa/27:24). Tekstin työstämisen ajatuksena on tekstin selkeyttäminen. Yllä olevista esimerkeistä voidaan huomata, että tekstin selkeytys on tarpeellista lukijan kannalta, kuin myös Butlerin kannalta. Tekstin muokkaaminen parantaa Butlerin otetta tekstin tapahtumiin, ja auttaa häntä ymmärtämään paremmin henkilöhaamojen tunteita.

4.2 Inventio Butlerin tekstissä

Henkilöhaamojen ja tapahtumapaikkojen luomista, sekä tekstin työstämistä käsittelevässä luvussa havaittiin, että Butler tukeutuu kirjoittaessaan luomaansa henkilöhaamoon eläytymällä henkilöhaamonsa mieleen, ja hän lähtee rakentamaan tapahtumapaikkoja ja hahmoja henkilöhaamon kokemien tarpeiden kautta. Butler ei ole päättänyt kaikkia asioita ennen kirjoitusprosessiaan, vaan hän löytää tekstiinsä uusia asioita kirjoittaessaan, kuten henkilöhaamonsa nimiä. Lisäksi havaittiin, että henkilöhaamon kokemat tunteet ulottuvat jopa tekstin työstämisen vaiheeseen, jolloin teksti muokkaantuu kuvastamaan paremmin päähenkilön kokemia tunteita. Inventio, joka tarkoittaa luomista ja löytämistä, on kuvaava termi luonnehtimaan tällaista kirjoittamisen luomisprosessia. Yhdistän inventio-termin fiktion kirjoittamisen emotionaalisen puolen, eli Butlerin pyrkimyksen samaistumaan henkilöhaamoonsa, ja kuinka Butler käyttää emotionaalisuutta kirjoitusprosessissaan.

Invention käyttöä on voitu havaita Butlerin luomisprosessin jokaisessa vaiheessa. Se näkyy selvimmin Butlerin pyrkimyksessä tuntea henkilöhahmonsa kokemia tunteita, ja kirjoittaa tekstiä niiden pohjalta. Lisäksi invention käyttöä kirjoitusprosessissa voidaan tarkastella Butlerin ensimmäiseltä videolta, jolloin hän aloittaa tekstinsä kirjoittamisen. Butlerin kirjoittamisen ideologian mukaan ensimmäinen lause on tärkeää koko tekstin kannalta, ja siitä tulee käydä ilmi päähenkilön kokema kaipaus (yearning). Tämä Butlerin kirjoittama lause on ”*I’ve seen a man die, but not like this*” (Video 1/kirjoittaa/36:49). Butler kommentoi tätä lausetta sanomalla, että hän kokee siitä henkilöhahmon kokeman kaipauksen. Henkilöhahmo on nähnyt jotain kauheata, jota hän haluaa käydä läpi ja ymmärtää (Video 1/puhuu/36:49). Tämä asia mitä henkilöhahmo haluaa käydä läpi, on kuolema. Butlerin ensimmäisen lauseen muodostaminen yhdistyy Doyleen (1998) väitteeseen, jonka mukaan luova kirjoittaminen alkaa tietystä tapahtumasta, jolloin kirjailija keksii lauseen, joka herättää hänessä tunnereaktion (Lubart 2009, 158–159). Doyleen väite pitää Butlerin tapauksessa paikkaansa, mutta Butler ei ole vain keksinyt lausetta, vaan hän loi sen tarkoituksenmukaisesti. Tästä syystä inventio-termi on parempi kuvaamaan ensimmäisen lauseen luomisprosessia.

Butlerin työskentelystä pystytään havaitsemaan kaksi kertaa, kun hän puhuu tuulesta. Ensimmäisen kerran Butler mainitsee tuulen kirjoittaessaan hänen päähenkilönsä ja tämän lapsen välisestä keskustelusta. Kyseinen lapsi yrittää taivutella isäänsä, että hän voisi nähdä Earl Sandtin pelastusyritystä. Hänen isänsä ei halua, että hänen lapsensa näkee kyseisen tilanteen, ja johdattaa lapsensa pois katsoen vielä viimeisen kerran taivaalle, jossa Earl Sandt oli vasta hetki sitten lentänyt. Tässä vaiheessa Butler puhuu ääneen, sanoen ”*I’m fee... I’m f... I’m... I’m... I have the wind in my mind now. I say my mind; you know what I mean. My unconscious or dream space, this, my, my focus is on the wind. That had um... well*” (Video 3/puhuu/25:47) Katkelmasta käy ilmi, että Butler joko tuntee tuulen mielessään tai ei saa tuuli sanaa pois mielestään. Näiden kahden puhutun osuuden välissä Butler muokkaa tekstiään, ja hän lisää sinne maininnan tuulesta. ”*I took a last look into the sky where Earl Sandt had been. The wind was blowing*” (Video 3/kirjoittaa/24:47). Butler poistaa maininnan tuulesta heti kun hän on kirjoittanut sen, ja toteaa ääneen ja ”*I don’t think I need the wind. Let’s see what this does*” (Video 3/puhuu/27:59). Vaikka tuuli on dominoinut Butlerin ajatuksia vasta hetki sitten, niin hän tekee tietoisin valinnan poistamalla maininnan tuulesta. Lause muuttuu myöhemmin muotoon ”*I looked once more into the sky where Earl Sandt had been*” (Video 3/kirjoittaa/49:35).

Tuulen merkitystä voidaan tutkia invention kautta. On epävarmaa mistä tuuli tuli Butlerin mieleen. Se on voinut olla assosiaatio taivaasta, jota henkilöhahmo tuijotti Butlerin työstämässä tekstikatkelmassa, kun Butlerin sanoi ääneen tuntevansa tuulen mielessään. Tuuli on

myös voinut olla yksi tapa kuvata päähenkilön tunteita. Mikäli tuuli olisi ollut kylmä, niin Butler olisi voinut käyttää sitä metaforana Earl Sandtin lentokoneonnettomuuden aiheuttaneesta tunteesta, vaikkapa jos päähenkilön iho olisi voinut mennä kananlihalle tuulen vaikutuksesta. On epävarmaa millainen merkitys tuulella olisi ollut tekstissä, mutta Butler päätti lopulta olla käyttämättä sitä. Tämä osoittaa sen, että invention kaltaista luomista ja löytämistä voidaan olla hyödyntämättä tekstissä, mikäli kirjoittaja kokee sen tarpeettomaksi.

Butlerin pyrkimystä samaistumaan henkilöhahmoonsa on hänen kirjoittamansa tekstin kulmakivi, ja joka on vaikuttanut koko tekstin muodostumiseen. Tämä samaistumisen pyrkimys, päähenkilön tunnetilojen kokeminen, on ollut nähtävissä henkilöhahmojen ja tapahtumapaikkojen luomisessa, ja tekstin työstämisessä. Aluksi Butler ei tiennyt päähenkilöstään mistään, mutta kirjoitusprosessin aikana hän onnistui saamaan otteen päähenkilöstään. Butler siis löysi ja loi samanaikaisesti henkilöhahmoaan työstämällä tekstiään. Tämänkaltainen prosessi, eli inventio, on näkyvästi esillä Butlerin tekstissä, ja se on keskeinen osa Butlerin fiktiivisen tekstin kirjoitusprosessia. Henkilöhahmon kokemien tunteiden kokeminen, ja sitä kautta kirjoittaminen, tuo fiktion kirjoittamiseen emotionaalisen puolen, jota voidaan tarkastella invention kautta.

5 Päättäntö

Robert Olen Butlerin kirjoittamisen havainnointia on tarkasteltu kolmen ensimmäisen videon kautta. Luomisen, luomisprosessin avaamisella ja kirjoittamisen tutkimismuotojen esittelyllä pyrittiin auttamaan ymmärtämään kirjoittamisen luovaa prosessia, ja pohjustamaan videoiden analyysiä. Lisäksi tuomalla esiin Butlerin oman kirjoittamisen ideologian pyrittiin auttamaan ymmärtämään Butlerin käyttämiä käsitteitä, ja hänen kirjoitusprosessin lähtökohtaa.

Analyysivaiheessa keskityttiin tarkastelemaan luomisprosessia kolmelta eri kannalta: henkilöhahmojen, tapahtumapaikkojen ja tekstin työstämisen kannalta. Henkilöhahmojen luonnissa kävi ilmi Butlerin kirjoittamisen henkilökeskeisyys ja Butlerin pyrkimys tuntea päähenkilönsä tunteet. Lisäksi havaittiin henkilöhahmojen nimeämisen ja luomisen olevan orgaanista, ja se tapahtui tarinan edetessä ja henkilöhahmon tunteiden kautta.

Tapahtumapaikkojen luonnissa selvisi, että tapahtumapaikkojen valintaan on vaikuttanut myös henkilökeskeinen kerronta. Toinen tapahtumapaikka sai inspiraationsa ensimmäisellä videolla esitellystä postikortista, joka oli koko tekstin alkuperäinen inspiraation lähde. Toiseen tapahtumapaikkaan on vaikuttanut enemmän henkilöhahmon kokema tunnetila, jota kautta Butler päätti, minkälainen tekstin toinen tapahtumapaikka on.

Myös tekstin työstämisessä havaittiin henkilökeskeinen kerronta. Lauseita muokattiin parantamaan henkilöhahmon kuvausta, ja tässäkin vaiheessa Butler käytti hyväksi päähenkilönsä

kokemia tunteita. Luomisprosessin jokaisella osa-alueella oli havaittavissa henkilökeskeinen kerronta ja kirjoittajan kokema emotionaalinen linkki tekstin päähenkilön tunteisiin.

Inventio-termiä käytettiin kuvaamaan Butlerin samaistumista henkilöhahmoonsa kirjoittamisprosessin aikana, sekä kuinka Butler käyttää emotionaalisuutta kirjoitusprosessinsa aikana. Invention havaittiin olleen mukana Butlerin kirjoittaman tekstin ensimmäisen lauseen muodostamisesta lähtien. Lisäksi havaittiin, että inventiosta johtunutta tekstiä pystyttiin joko käyttämään tai poistamaan, riippuen kokiko Butler sen tarpeelliseksi tekstilleen.

Tämä tutkimus on pyrkinyt laajentamaan fiktion kirjoittamisen luomisprosessia. Tutkimuksen pohjalta voidaan suorittaa jatkotutkimuksia, sillä joitain kysymyksiä jäi vastaamatta. Miten fiktion luomisprosessi näkyy Butlerin muilla videoilla? Onko niissä videoissa havaittavissa erilaisia luomisprosessin osa-alueita? Miten kirjoittajan elekielen tarkastelu vaikuttaa kirjoittamisen prosessin tutkimiseen? Tämän tutkimuksen pohjalta voidaan lähteä vastaamaan näihin esitettyihin kysymyksiin, ja muihin tutkimusta luettaessa tullessiin kysymyksiin.

Lähteet

Ensisijainen lähde

Butler, Robert Olen (2012) *Inside Creative Writing*. FloridaState, Videos. Sivustolla YouTube. Viitattu 14.04.2016. Saatavilla: <https://youtu.be/vIcnmiT0Mc8>

Toissijaiset lähteet

Arnold, Chris & Cook, Anthony (2010) *Telling Stories, Talking Craft: Conversations with Contemporary Writers*. West Lafayette, Indiana: Parlor Press.

Bazerman, Charles & Prior, Paul (2004) *What writing does and how it does it: an introduction to analyzing texts and textual practices*. New Jersey: Lawrence Erlbaum.

Burroway, Janet ”Introduction” teoksessa Butler, Robert Olen (2005) *From where You Dream: The Process of Writing Fiction*. New York: Grove Press.

Butler, Robert Olen (2005) *From where You Dream: The Process of Writing Fiction*. New York: Grove Press.

Csikszentmihalyi, Mihaly (2005) *Flow – Elämän Virta*. Helsinki: Rasalas Kustannus.

Flower, Linda (1989) *Problem-Solving Strategies for Writing*. San Diego: Harcourt Brace Jovanovich, Inc.

Flower, Linda & Hayes, John, R. ”A Cognitive Process Theory of Writing” teoksessa Wray, David (2004) *Literacy: Major Themes in Education, Volume 3, Writing: Processes and Teaching*. London: RoutledgeFalmer.

Jauss, David (2011) *On writing fiction: rethinking conventional wisdom about the craft*. Ohio: Writers Digest Books.

Lubart, Todd ”In Search of the Writer’s Creative Process” teoksessa Kaufman, Scott, Barry & Kaufman, James, C (toim.) (2009) *The Psychology of Creative Writing*. New York: Cambridge University Press.

Miller, J. Hillis teoksessa Saetre, Lars (2014) *Exploring Text and Emotions*. Tanska: Aarhus University Press.

Orig, Jeff (2014). Orig Media. Viitattu 30.5.2016. Saatavilla:
<http://origmedia.com/2014/04/01/online-creative-writing-course>

Sawyer, R., Keith (2011) *Explaining Creativity: The Science of Human Innovation*. New York: Oxford University Press.

Seitamaa-Hakkarainen, Piritta (1999) Ääneenajattelumenetelmä. Metodix-menetelmäpalvelu. Viitattu 22.4.2016. Saatavilla: <https://metodix.wordpress.com/2014/05/19/seitamaa-hakkarainen-protokolla-analyysi>

Shiner, Larry (2001) *The Invention of Art*. Chicago: The University of Chicago Press.

Wilson, Mindy (2011). The Georgian Review Blog. Viitattu 30.05.2016. Saatavilla:
<http://tgrblog.blogspot.fi/2011/05/ive-seen-man-die-but-not-like-this.html>

Weiner, Robert (2000) *Creativity & Beyond : Cultures, Values, and Change*. Albany, NY : State University of New York Press.